

21. Festiwal Kultury Żydowskiej Warszawa Singera. Warszawę wypełni ponad 100 wydarzeń nawiązujących do bogactwa kultury jidysz

Wielkie koncerty i intymne rozmowy, kameralne recitale i cieszące się ogromną popularnością spektakle. Żydowska kultura, sztuka, tradycja w interpretacji polskich i międzynarodowych artystów, a w wśród nich zarówno premierowe spotkania, jak i bardzo dobrze już znane festiwalowej publiczności gwiazdy z występującym w finałowym koncercie Arą Milikianem na czele. Tak zapowiada się 21. edycja Festiwalu Kultury Żydowskiej Warszawa Singera, która odbędzie się w dniach 24 sierpnia – 1 września, w wielu miejscach stolicy. Organizator Festiwalu – Fundacja Shalom prezentuje przewodnik po rozpoczynającym kolejną dekadę w historii wydarzeniu.

Festiwal Warszawa Singera jest miejscem spotkań wszystkich tych, dla których świat jidysz jest ważnym elementem polsko-żydowskiego dziedzictwa. Festiwal z jednej strony odwołuje się do szeroko rozumianej tradycji żydowskiej, wzbogacanej wpływami wszystkich miejsc, narodów i społeczności, w których na przestrzeni wieków mieszkali Żydzi, z drugiej – do kultury bardzo współczesnej, inspirowanej zarówno dawnym dorobkiem Żydów, jak i powstającej na gruncie toczącego się nieustannie żywego dialogu w sztuce, literaturze czy muzyce. Dlatego też właśnie co roku Gołda Tencer – twórczyni i dyrektor festiwalu zaprasza widzów na spotkania ze znakomitymi artystami, pisarzami, naukowcami, umożliwiała wspólną dyskusję, wymianę poglądów i wiedzy. Przede wszystkim jednak stara się prezentować innowacyjne projekty z dziedziny muzyki i teatru.

W tym roku sceny festiwalowe będą więc znów wypełnione zarówno dużymi, jak i kameralnymi koncertami i recitalami. Nie zabraknie też spektakli teatralnych, a także małych form teatralnych dla dorosłych i dla dzieci. Wśród stałych punktów programu znajdują się spotkania wokół literatury, muzyki i historii, pokazy filmów, wykłady, warsztaty, wystawy czy spacerów miejskie. Na scenach Festiwalu zagospodzą artyści z m.in. Polski, Austrii, Niemiec, Serbii, Izraela, Stanów Zjednoczonych, Szwecji i Włoch.

Teatr Żydowski, Scena Letnia (ul. Senatorska 35), Kościół Franciszkanów pw. św. Antoniego z Padwy Otwierana na czas Festiwalu Scena Letnia Teatru Żydowskiego będzie miejscem koncertów i recitali. Wśród wykonawców usłyszymy zespół **Big Bike Orchestra** zwany też Orkiestrą na Dużym Rowerze, na którym – gdy akurat występują poza sceną stacjonarną – przemierza się (już po całej Europie!) ekipa sześciu polskich muzyków. Wystąpią także **Svahy**, czyli rewolucyjna kobieca formacja folkowa grająca muzykę kobiet z miasta inspirowaną muzyką ludową.

Na tej scenie pojawią się też inni ciekawi artyści i ich projekty. **Duet Patryka Zakrockiego**, austriacki klezmer band **Die Hawaras**, aktor i performer **Yuri Vedenyapin**, który oprócz występów wyklada także język jidysz na wielu prestiżowych uniwersytetach jak Harvard, Cambridge czy Columbia. **Symcha Keller** z zespołem zabierze nas w podróż do mistycznego ruchu Chasydów.

To jeszcze nie koniec atrakcji i ciekawych brzmień. Klarncista, saksofonista i showman w jednym, znany już publiczności festiwalowej lider grupy **BUM BUM ORKeSTAR Oliwier Andruszczenko**, tym razem wystąpi z zespołem Czarnina, w skład której wchodzi: **Nina Kodorska, Patryk Walczak i Hipolit Woźniak**. Artyści zgłębiają historię, tradycję i kulturę Romów oraz reinterpreterują tradycyjne melodie romskie, rumuńskie, bałkańskie i bliskowschodnie.

Także na Senatorskiej będzie można obejrzyć dwa bardzo różne, ale niezwykle poruszające projekty w wykonaniu młodych aktorek Teatru Żydowskiego. Pierwszy to koncert poetycki „**Śpiew za drutami**” (tak zatytułowany jest tom z poezją Henryki i Ilony Karmel) z udziałem **Emmy Herdzik i Adrianny Kieś**. Drugim wydarzeniem jest dotyczący tematu relacji kobiet z ich ciałami i wpływie, jaki mają na nią kultura oraz relacje społeczne, koncert „**Babcia Judzia mawiąta...czyli o tym, że wszyscy mają serca**” **Adrianny Dorociak i Marty Parzychowskiej**, zainspirowany twórczością Eve Ensler, której ojciec z pochodzenia był Żydem, matka – chrześcijanką.

Inga Żebrowska & Najmniejsza Scena Świata wystąpią z koncertem z pogranicza piosenki aktorskiej i poezji śpiewanej.

W programie Sceny Letniej znajdą się też coroczne hity festiwalu: jedna z najcieplej odbieranych imprez przygotowywanych co roku przez Dyrektorkę festiwalu, **Gołdę Tencer**, czyli „**W kuchni mamy Soni**” oraz spektakle dla dzieci przygotowywane przez **Teatrzyk Lalkowy SIMCHE**.

W tym roku wydarzenia festiwalu odbędą się również w **Kościele Franciszkanów pw. św. Antoniego z Padwy**. Pierwszym z nich będzie koncert klasyczny prezentujący twórczość niemieckiego kompozytora pochodzenia żydowskiego **Feliksa Mendelssohna oraz Ludwiga van Beethovena** w wykonaniu **Royal String Quartet**. RSQ to działający od ćwierćwiecza polski kwartet smyczkowy, którego skład tworzą: **Izabella Szałaj-Zimak, Elwira Przybyłowska, Paweł Czarny** oraz **Michał Pepo**. Kolejny – koncert jazzowy, a dokładniej projekt „**Gone**” zagra trzech niezwykłych muzyków z Włoch: **Gianluca Lusi**, uważany za jednego z najlepszych włoskich saksofonistów, wirtuoz akordeonu **Simone Zanchini** oraz **Luigi Masciari**, gitarzysta, znany aranżer i kompozytor jazzowy.

Teatr Wielki – Opera Narodowa (plac Teatralny 1)

Koncert finałowy festiwalu odbędzie się w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej. W tym roku będzie to wyczekiwane wydarzenie, ponieważ po raz drugi organizatorom udało się zaprosić **Arę Malikiana**. Ten międzynarodowej sławy hiszpański skrzypek i kompozytor pochodzenia ormiańskiego, urodzony w Libanie jest laureatem wielu prestiżowych nagród i wyróżnień (był nominowany m.in. do Latin Grammy Awards). Jednak przede wszystkim artysta wyróżnia się wśród innych muzyków mistrzowskim i oryginalnym wykonywaniem zarówno utworów muzyki klasycznej, jak i autorskich, kompozycji odzwierciedlających kulturę Bliskiego Wschodu, Europy Środkowej, Argentyny i Hiszpanii. Koncertuje na całym świecie. Jest także autorem muzyki m.in. do filmów Pedro Almodovara. Każdy koncert Ary Malikiana to łamiące schematy widowisko, pełne tańca, kostiumów, barw i efektów.

Plac Grzybowski

W festiwalowy piątek na Placu Grzybowskim, czyli w miejscu, w którym wszystko się zaczęło, organizatorzy znów rozstawią wielki stół i zaproszą uczestników na wspólną kolację szabatową. Po zakończeniu uroczystego wieczoru **Szabat Szalom** na placu odbędzie się koncert plenerowy **Noc Klezmerów, podczas którego wystąpi zespół KROKE**.

Teatr Kwadrat (ul. Marszałkowska 138)

W Teatrze Kwadrat na zaprzyjaźnionej scenie Festiwalu tradycyjnie wystąpią gwiazdy. W tym roku na dużej scenie uroczysty koncert kantoralny, który oficjalnie otworzy Festiwal. Podczas koncertu wystąpi wybitny nowojorski kantor, ulubieniec festiwalowej publiczności **Yaakov „Yanky” Lemmer** przy akompaniamencie **Menachema Bristowskiego** oraz zespół **Oliwiera Andruszczeni**.

Zagrają tu koncerty m.in. jeden z najwybitniejszych polskich pianistów **Adam Makowicz** oraz wielka dama polskiej sceny muzycznej **Sława Przybylska**, która wystąpi przy akompaniamencie wirtuoza fortepianu **Janusza Tylmana**. Polsko-izraelska artystka **Olga Avigail Mielelszczuk** oraz zespół **Tango Attack** zaprezentują projekt „**Bramy Jerozolimy**”. Artystom na scenie towarzyszyć będzie gość z Izraela, wybitny perkusista **Erez Mounk**. Jednym z najciekawszych koncertów tej edycji będzie występ **Liraz**, izraelskiej artystki o irańskich korzeniach, inspirowanej się muzyką irańską sprzed rewolucji roku 1979 roku, która przyjedzie ze swoim zespołem.

Na dużej scenie Teatru Kwadrat znany i doceniany przez festiwalową publiczność **Jan Emil Młynarski** zaprezentuje swój najnowszy projekt „**Narkotyki**”. Są to piosenki – poetyckie metafory miłości, ale tytuł jest też przenośnią opisującą tajemną, wciągającą moc dawnej lirycznej melodii z poetyckim tekstem. Młynarskiemu na scenie towarzyszyć będzie zespół instrumentów dętych blaszanych – **Brass Federacja**.

W ramach teatralnej odsłony 21. edycji Festiwalu Warszawa Singera po raz pierwszy wystąpią artyści z Serbii, na czele ze znaną aktorką **Mileną Radulović**. Zaprezentują sztukę patrona Festiwalu Icchoka Baszewisa Singera „**Tajbele i jej demon**”. Kolektyw teatralny **Teatr Śmiechu** z Frankfurtu nad Odrą

przedstawi natomiast częściowo lalkowy spektakl inspirowany prozą Brunona Schulza **„Republika marzeń”** z muzyką na żywo w tle. Przedstawienie jest wynikiem kooperacji polsko-niemieckiej, a jego reżyserem jest uznany twórca lalkowy **Frank Soenhle**.

Międzynarodowe **Duo „MOON&MELODY”** to folktroniczny duet **Roksany Vikaluk**, ukraińsko-polskiej kompozytorki, pieśniarki i reżyserki, na stałe mieszkającej w Berlinie, oraz niemieckiego muzyka i wynalazcy Wolframa Spyry. Artyści zaprezentują na festiwalu wyjątkowy projekt – teatralizowany koncert **„Arumnemen Di Welt!”** ze śpiewem aszkenazyjskim, sefardyjskim, białym i klasycznym – piękną opowieść o dramacie nieuchronności losu i swoistej ironii żydowskiego humoru. Na niezapomniany wieczór muzyki i humoru zaprosi też **Janusz Tencer**. Polsko-żydowsko-szwedzki artysta zaprezentuje utwory, do których w większości sam napisał teksty i muzykę.

Austriackie Forum Kultury (ul. Prózna 7/9)

W Austriackim Forum Kultury będą odbywać się festiwalowe wykłady, wystawy, pokazy filmów. Prezentowane tu będą spotkania z cyklu **Żydowski Salon Literacki** pod opieką **Remigiusza Grzeli**. W tym roku gośćmi Salonu będą m.in. **Jacek Leociak, Patrycja Dołowy, Elżbieta Ficowska, Grzegorz Gauden, Krostof Zorde** czy **Helena Lindskog**. Tu także odbędą się spotkania z cyklu **„Opowiedz mi swoją historię”** prowadzone przez m.in. **Jana Ordyńskiego**. Podczas spotkań z cyklu **Mistrzowie Czytają** znów będzie można posłuchać najlepszej prozy żydowskiej w interpretacjach znanych polskich aktorów, a pasjonaci jidyszystyki z pewnością zjawią się na spotkaniach **Klubu Miłośników Kultury Żydowskiej**.

Centrum Kultury Jidysz (ul. Andersa 15)

Centrum Kultury Jidysz, podczas sesji naukowej i spotkań literackich, goście będą mogli zapoznać się z najnowszymi osiągnięciami polskiej jidyszystyki. W spiżarni CKJ czekać na nich będzie natomiast **Katarzyna Batarowska** z mirabelką – symbolem Muranowa i wakacyjnym skojarzeniem. Wszystkich chętnych zabierze w smakowitą podróż przez śliwkowe specjały. W pracowni plastycznej – warsztaty trójwymiarowej ilustracji skupione wokół motywu róży poprowadzi **Dominika Ludwig**. W programie znajdują się warsztaty krawiectwa artystycznego z **Moniką Piterą** połączone z dyskusją na temat złożoności żydowskiej tożsamości. W wątek cyrkowy w kulturze jidysz wprowadzać będzie **Barbara Szablisy**, nie zabraknie także tematycznych warsztatów jidyszowych omawianych z **Karoliną Szymaniak**.

W ramach dnia otwartego Uniwersytetu Trzeciego Wieku organizatorzy zapraszają nie tylko seniorów m.in. do wspólnego projektowania ślubnego baldachimu z **Moniką Krajewską**, na warsztaty tańca izraelskiego z **Kingą Kalupą**, warsztaty zapomnianych przedwojennych piosenek żydowskich kompozytorów i autorów tekstów prowadzone przez **Roberta Lipkę**.

Teatr Żydowski – wydarzenia towarzyszące: Scena w Klubie Dowództwa Garnizonu Warszawa (al. Niepodległości 141a) Scena Kameralna im. Szymona Szurmieja (ul. Senatorska 35)

Na scenach udostępnianych przez stałego partnera Festiwalu Teatr Żydowski, w tym roku czeka na widzów kilka bardzo ciekawych wydarzeń. Po raz kolejny będzie okazja do obejrzenia m.in. takich spektakli jak głośny **„Dybuk” w reż. Mai Kleczewskiej** nagrodzonej za to dzieło „Laurem Konrada”, **„Circus Kafka” w reż. Michała Walczaka** – „cyrkopunkowy musical o bezsenności i niebezpieczeństwach płynących z czytania” oparty na motywach książki Remigiusza Grzeli „Bagaż Franca K. Podróż, której nigdy nie było”, „**Szlagiery żydowskiego kabaretu**” scenariusz i reżyseria **Gołdy Tencer**, zapewniającego dawkę przedwojennej żydowskiej muzyki i humoru w postaci skeczy m.in. Tuwima, Hemara i Jurandota czy kolejne, arcyzabawne, choć już współczesne dzieło Daniela Simona w tłumaczeniu Janusza Tencera **„The Convertible Girl/Szabasowa Dziewczyna” w reż. Marcina Sławińskiego**. Na widzów czekają też najnowsze spektakle Teatru Żydowskiego: czerwcowa premiera, czyli spektakl **„Houdini. Odyseja magiczna” w reż. Michała Walczaka**, określane jako „musicalowy escape room”, **„Miasto bez Żydów” w reż. Karoliny Kirsza** – marcowa premiera na motywach pierwszej w Europie antyfaszystowskiej powieści autorstwa Hugo Bettauera. Zostanie też wystawiony spektakl **„Żydowski Pies” w reż. Ewy Galicy**, na podstawie książki Ashera Kravitz, który

powstał w ramach projektu BIMA – Scena Młodych i we współpracy z Akademią Teatralną im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie.

Szczegółowy program znajduje się na stronie internetowej organizatora: www.shalom.org.pl oraz na stronach Festiwalu na Facebooku i Instagramie.

Partnerem wydarzenia jest Samorząd Województwa Mazowieckiego

Dofinansowano ze środków:

- Miasta Stołecznego Warszawy
- Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego, w ramach programu „Muzyka” realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca
- dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
- Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej
- Ambasady Izraela w Polsce